

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ЧЕРНІВЕЦЬКИЙ ЮРИДИЧНИЙ ІНСТИТУТ
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
«ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»**

Кафедра конституційного, адміністративного і фінансового права

Марущак А.В., Мішина Н.В., Олексій У.О., Глиняний І.В.

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

*навчально-методичний посібник з тестовими завданнями
для перевірки знання Конституції України*

Чернівці – 2021

Рекомендовано до друку
Навчально-методичною радою Національного університету
«Одеська юридична академія»
(протокол № 4 від 7 липня 2021 року).

Рецензенти:

Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор, завідувач кафедри конституційного права та порівняльного правознавства Ужгородського національного університету, Заслужений юрист України

Мяловицька Н.А. – д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Автори:

Марущак А.В. – к.ю.н., доцент, доцент кафедри конституційного, адміністративного і фінансового права Чернівецького юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»; *Мішина Н.В.* – д.ю.н., професор, професор кафедри конституційного права Національного університету «Одеська юридична академія»; *Олексій У.О.* – доктор філософії, кафедра конституційного, адміністративного і фінансового права Чернівецького юридичного інституту Національного університету «Одеська юридична академія»; *Глиняний І.В.* – аспірант Національного університету «Одеська юридична академія»

Конституційне право України: навчально-методичний посібник з тестовими завданнями для перевірки знання Конституції України (для здобувачів вищої освіти денної та заочної форми навчання) / Марущак А.В., Мішина Н.В., Олексій У.О. Глиняний І.В., Чернівці, 2021. 73 с.

Навчально-методичний посібник з тестовими завданнями для перевірки знання Конституції України підготовлено відповідно до вимог державних освітніх стандартів для викладачів закладів вищої освіти та здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня, що навчаються за спеціальністю 081 «Право».

РОЗДІЛ І

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ

Розділ «Загальні засади» Конституції України є основоположним розділом, що регламентує низку фундаментальних положень, які визначають основні характеристики держави. Згідно зі ст. 1 Конституції Україна є суверенною і незалежною, демократичною, соціальною, правовою державою. Демократична сутність України висвітлюється і у ст. 5, де вказано, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Кожна стаття даного розділу послідовно розкриває ті засади, що є провідними і вирішальними для існування держави. Створення Української держави як незалежної та суверенної стало вираженням волі народу, реалізацією ним свого права на самовизначення. В демократичній державі саме народ визнається носієм суверенітету і єдиним джерелом влади, яку він може здійснювати безпосередньо або через органи державної влади.

Ст. 3 Конституції України визначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Ця стаття виступає свого роду вектором для формування ціннісних орієнтирів для усього законодавства України. Дана стаття відтворює зміст концептуальних засад преамбули Загальної декларації прав людини, цим і обумовлюється відповідність приписів Конституції України міжнародним стандартам прав людини. Визнання людини соціальною цінністю означає, що людина є цінністю не лише для самої себе, а і для всього суспільства, соціуму.

У розділі «Загальні засади» містяться норми, що стосуються і мовної політики держави. Ст. 10 проголошує: «Державною мовою в Україні є українська мова». Мова відіграє визначальну роль у процесі формування особистості людини, здобуття нею освіти, залучення її до надбань культури, національної само ідентифікації. Це один із головних чинників формування сучасної нації. Поряд із цим гарантується вільний розвиток, використання і

захист російської та інших мов національних меншин. Статус української мови як єдиної державної мови передбачає обов'язковість її використання на всій території України при здійсненні повноважень органами державної влади та органами місцевого самоврядування, а також в інших публічних сферах суспільного життя. Українська мова є визначальним чинником і головною ознакою ідентичності української нації, яка історично сформувалася і протягом багатьох століть безперервно проживає на власній етнічній території, становить переважну більшість населення країни і дала офіційну назву державі, а також є базовим системоутворюючим складником української громадянської нації.

Важливим є і встановлення плюралізму у ст. 15: « Суспільне життя в Україні ґрунтується на засадах політичної, економічної та ідеологічної багатоманітності». Функціонування ідеології, економічних та політичних відносин на засадах багатоманітності є особливістю сучасного суспільства, заснованого на безперервному визнанні демократії та свободи як фундаментальних гуманітарних цінностей.

Норми першого розділу присвячені і питанню національної безпеки. Ст. 17 встановлює, що захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки є найважливішими функціями держави, справою всього Українського народу. Національна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз.

Кожна стаття у даному розділі є основною, засадничою, і неможливо виділити найголовнішу, оскільки лише комплексно уся система норм першого розділу Основного Закону України наділена найвищою силою і має найвищу цінність. Про це свідчить і ускладнений порядок зміни норм цього розділу. Уся система норм розділу «Загальні засади» виступає підґрунтям і конкретизується у чинному законодавстві.

1. Назвіть основні характеристики Української держави відповідно до ст.1 Конституції України:

- А) незалежна, демократична, соціальна держава;
- Б) суверенна, незалежна, демократична, соціальна, правова держава;
- В) неподільна, соціалістична, суверенна, незалежна, демократична держава;
- Г) суверенна, незалежна, демократична, соціальна, єдина держава;

2. Що визнається найвищою соціальною цінністю в Україні?:

- А) людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека;
- Б) територіальна цілісність держави;
- В) людина, її життя і здоров'я;
- Г) єдине громадянство;

3. Перед ким відповідальна держава за свою діяльність?:

- А) перед судом;
- Б) перед Конституційним Судом України;
- В) перед людиною;
- Г) перед міжнародною спільнотою;

4. Хто є носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні?:

- А) людина;
- Б) Верховна Рада України;
- В) Президент України;
- Г) народ;

5. Кому належить виключне право визначати і змінювати конституційний лад в Україні?:

- А) Верховному Суду;
- Б) народові;
- В) Президентові України;
- Г) Верховній Раді України;

6. Як трактувати наступне положення Конституції України: «норми Конституції України є нормами прямої дії»?:

- А) кожна конституційна норма може бути безпосередньо застосована у правозастосовчій діяльності;
- Б) норми Конституції України не потребують уточнень;
- В) норми Конституції України наділені найвищою юридичною силою;
- Г) норми Конституції України заперечують свавілля влади;

7. Після чого можливе укладення міжнародного договору, що суперечить Конституції України?

- А) проведення всеукраїнського референдуму;
- Б) надання згоди на це Президентом України;
- В) внесення відповідних змін до Конституції України;
- Г) обговорення цього питання на засіданні Верховної Ради України;

8. Визначте що із наведеного нижче, не є об'єктом права власності українського народу?:

- А) земля, її надра;
- Б) природні ресурси;
- В) будівлі органів державної влади;
- Г) атмосферне повітря;

9. Що, відповідно до Конституції України, є основним національним багатством в Україні?:

- А) мова;
- Б) державні символи;
- В) людина, її життя;
- Г) земля;

10. Який вид плюралізму не є основою для існування суспільного життя в Україні?:

- А) політичний;
- Б) духовний;
- В) економічний;
- Г) ідеологічний;

11. Які функції, відповідно до Конституції України, є найважливішими функціями держави?

- А) захист суверенітету і територіальної цілісності України, забезпечення її економічної та інформаційної безпеки;
- Б) оборона України;
- В) захист суверенітету;
- Г) захист прав та свобод людини і громадянина;

12. Що не є державними символами в Україні?:

- А) Державний Прапор України;
- Б) Державний Герб України;
- В) Державний Гімн України;
- Г) Конституція України;

13. Хто є автором музики національного гімну України?:

- А) П. Чубинський;
- Б) М. Вербицький;
- В) М. Коцюбинський;
- Г) Б. Лятошинський;

14. Якою частиною голосів від конституційного складу Верховної Ради України приймається Державний Гімн України?:

- А) однією третьою;
- Б) половиною;
- В) двома третинами;
- Г) трьома четвертими.

РОЗДІЛ II

ПРАВА, СВОБОДИ ТА ОBOB'ЯЗКИ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА

Кожна демократична країна і усі процеси в ній вимагають поваги до прав людини та високого ступеню їх захисту. Безперечно, Основний Закон України містить перелік прав та свобод людини і громадянина у другому розділі.

Конституція має залишатися лаконічною, не перевантаженою деталізацією, але головне – зрозумілою для кожного громадянина, незалежно від віку та освітнього рівня. Значна кількість освітніх програм спрямована на те, щоб підвищити обізнаність громадян зі своїми правами, понад усе – з конституційними правами. З цієї точки зору, лаконічність є перевагою – а конкретизація може відбуватися за рахунок норм поточного законодавства.

При прийнятті Конституції України 1996 р. було зроблено крок у бік відмови від радянських цінностей – права людини було викладено у такій послідовності, яка відповідає міжнародним стандартам (особисті, політичні тощо), а не комуністичній ідеології (соціально-економічні, культурні, політичні, особисті).

Розділ «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» містить 47 статей, кожна із яких встановлює гарантовані державою права та систему обов'язків. У даному розділі закріплено систему, що охоплює всі без винятку права і свободи, які демократичною світовою спільнотою прийнято вважати за відповідні гуманістичні стандарти в цій сфері суспільного і державного життя. Першими визначені особисті права: право на вільний розвиток своєї особистості (ст. 23), невід'ємне право на життя (ст. 27), право на повагу до людської гідності (ст. 28), право на свободу й особисту недоторканність (ст. 29), право на недоторканність житла (ст. 30), право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та ін. кореспонденції (ст. 31), право на невтручання в особисте й сімейне життя (ст. 32), право на свободу пересування і вільний вибір місця проживання (ст. 33), право на свободу думки й слова (ст. 34), право на свободу світогляду і віросповідання (ст. 35). Наступними у

системі прав Конституція України закріпила політичні права: право на об'єднання в політичні партії та громадські організації (ст. 36), право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнських та місцевих референдумах, вільно обирати й бути обраним до органів державної влади та органів місцевого самоврядування (ст. 38), право на мирні збори, мітинги (ст. 39), право на звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та їхніх посадових і службових осіб (ст. 40).

Після політичних прав, закріплена низка економічних, соціальних та культурних прав людини і громадянина: право кожного володіти, користуватися й розпоряджатися своєю власністю, результатами своєї інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 41), право на підприємницьку діяльність (ст. 42), право на працю (ст. 43), право на страйк для захисту своїх економічних і соціальних інтересів (ст. 44), право на відпочинок (ст. 45), право на соціальний захист (ст. 46), право на житло (ст. 47), право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї (ст. 48), право на охорону здоров'я (ст. 49), право на безпечне для життя й здоров'я довкілля (ст. 50), право, зумовлене гарантуванням вільної згоди на шлюб, а також охороною материнства, батьківства, дитинства і сім'ї (ст. 51, 52), право на освіту (ст. 53), право на свободу творчості та на результати своєї інтелектуальної, творчої діяльності (ст. 54).

Розділ «Права, свободи та обов'язки людини і громадянина» містить також і гарантії прав та свобод: права і свободи людини і громадянина захищаються судом (ст. 55), кожному гарантується право знати свої права і обов'язки (ст. 57), ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення (ст. 61), конституційні права і свободи людини і громадянина не можуть бути обмежені, крім випадків, передбачених Конституцією України (ст. 64).

Завершує другий розділ Конституції України система положень, які встановлюють обов'язки: захист Вітчизни (ст. 68), не заподіювати шкоду

природі, культурній спадщині (ст. 69), сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, встановлених законом (ст. 67), неухильно додержуватися Конституції України та законів України, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей (ст. 68).

15. Права людини, відповідно до Конституції України, є:

- А) вичерпними та незмінними;
- Б) невідчужуваними та непорушними;
- В) особистими та індивідуальними;
- Г) фундаментальними та непорушними;

16. Яка рівність не встановлюється у ст. 24 Конституції України?

- А) рівна оплата праці;
- Б) рівність усіх незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання;
- В) рівність прав жінки та чоловіка;
- Г) рівність усіх прав людини щодо тих осіб, які є громадянами України;

17. Оберіть принцип громадянства, який не встановлюється Конституцією України:

- А) неможливість позбавлення громадянства;
- Б) неможливість зміни громадянства;
- В) неможливість вигнання громадянина за межі України;
- Г) неможливість видачі громадянина України іншій державі;

18. У чому полягає різниця між правами та обов'язками іноземців та осіб без громадянства від прав та обов'язків громадян України?

- А) нічим, за винятками, встановленими законодавством;
- Б) іноземці можуть відчужувати свої права;

В) права та обов'язки іноземців встановлюються міжнародними договорами України;

Г) іноземці, для реалізації своїх прав, на відміну від громадян України, повинні отримати дозвіл у відповідному центральному органу виконавчої влади;

19. «Ніхто не може бути підданий катуванню, жорсткому, нелюдському або такому, що принижує його гідність, поводженню чи покаранню» - норма Конституції України, яка встановлює право на:

А) повагу до особистості;

Б) особисту недоторканість;

В) свободу;

Г) повагу до гідності;

20. «Ніхто не може бути заарештований або триматися під вартою інакше як за вмотивованим рішенням суду і тільки на підставах та в порядку, встановленому законом» - норма Конституції України, яка встановлює право на:

А) повагу до гідності;

Б) судовий захист;

В) свободу та особисту недоторканість;

Г) недоторканість житла;

21. Відповідно до Конституції України, недоторканість житла та таємниця листування:

А) визнаються;

Б) регламентуються;

В) встановлюються;

Г) гарантуються;

22. У якому випадку законом може бути обмежене право на свободу думки і слова?

- А) за рішенням суду;
- Б) за особистою згодою особи;
- В) в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадського порядку;
- Г) в інтересах національної безпеки та територіальної цілісності;

23. Що включає право на свободу світогляду і віросповідання, відповідно до Конституції України?

- А) свободу сповідувати будь-яку релігію або не сповідувати ніякої;
- Б) вільний вибір мови спілкування;
- В) свободу думки і слова;
- Г) свободу особистості;

24. Закінчіть речення, керуючись Конституцією України : «У разі, якщо виконання військового обов'язку суперечить релігійним переконанням громадянина...»:

- А) громадянин порушує закон, не виконуючи свій обов'язок;
- Б) виконання цього обов'язку повинно бути замінене альтернативною (невійськовою) службою;
- В) громадянин притягується до кримінальної відповідальності;
- Г) громадянин зобов'язаний змінити свої релігійні переконання;

25. Відповідно до Конституції України, політичні партії в Україні сприяють:

- А) формуванню і вираженню політичної волі громадян;
- Б) утвердженню громадянського суспільства;
- В) проведенню виборів;
- Г) зміцненню демократичності держави;

26. Де, з наведеного нижче, допускається створення і діяльність організаційних структур політичних партій?:

- А) у органах виконавчої та судової влади;

- Б) у виконавчих органах місцевого самоврядування;
- В) у навчальних закладах;
- Г) у Офісі Президента України;

27. Які органи завчасно сповіщаються про проведення зборів, мітингів, походів та демонстрацій?:

- А) поліція;
- Б) органи місцевого самоврядування;
- В) органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування;
- Г) органи прокуратури;

28. Коли можливе застосування примусового відчуження об'єктів права приватної власності, відповідно до Конституції України?

- А) лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану;
- Б) за умови вчинення власником протиправного діяння;
- В) за рішенням суду;
- Г) лише за попередньою згодою власника;

29. Чи можлива заборона проведення страйків в Україні?

- А) ні;
- Б) так, за рішенням органів місцевого самоврядування;
- В) так, але лише на підставі закону;
- Г) страйк в Україні заборонений;

30. Що із наведеного нижче не має відношення до забезпечення права на відпочинок, відповідно до Конституції України?:

- А) надання днів для щотижневого відпочинку;
- Б) надання пільг окремим категоріям громадян;
- В) надання щорічної оплачуваної відпустки;
- Г) встановлення скороченого робочого дня;

31. *Що із наведеного нижче, не включається у право на соціальний захист громадян?*

- А) право на забезпечення у разі втрати працездатності;
- Б) право на забезпечення у старості;
- В) право на забезпечення у разі втрати годувальника;
- Г) право на забезпечення у разі втрати громадянства;

32. *Чим, відповідно до Конституції України, гарантується право на соціальний захист?*

- А) своєчасним одержанням винагороди за працю;
- Б) загальним державним соціальним страхуванням;
- В) наданням соціальних виплат;
- Г) рівними можливостями у виборі професії;

33. *За яких умов можливе примусове позбавлення житла?*

- А) на підставі закону за рішенням суду;
- Б) за попередньої повної компенсації;
- В) у період воєнного чи надзвичайного стану;
- Г) за згодою власника;

34. *Що, відповідно до Конституції України, включає у себе право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї?:*

- А) достатню оплату праці;
- Б) достатнє харчування, одяг, житло;
- В) гарантування працевлаштування;
- Г) соціальний захист населення;

35. *Яке право забезпечується державним фінансуванням відповідних соціально-економічних, медико-санітарних і оздоровчо-профілактичних програм?:*

- А) право на житло;
- Б) право на соціальний захист;

- В) право на достатній життєвий рівень для себе і своєї сім'ї;
- Г) право на охорону здоров'я, медичну допомогу та медичне страхування;

36. Чи може бути засекреченою інформація щодо стану довкілля, якості харчових продуктів та предметів побуту?:

- А) так, за рішенням суду;
- Б) так, якщо її розповсюдження спрямоване на розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі;
- В) така інформація не може бути у вільному доступі, відповідно до законодавства;
- Г) така інформація ніким не може бути засекречена;

37. За яких умов, визначених у Конституції України, діти зобов'язані піклуватись про своїх батьків?:

- А) за умови повноліття дітей та непрацездатності батьків;
- Б) за умови матеріальної можливості дітей утримувати своїх батьків;
- В) за умови непрацездатності батьків;
- Г) за умови досягнення батьками пенсійного віку;

38. На кого покладається утримання та виховання дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування?:

- А) на опікунів та піклувальників;
- Б) на благодійні організації;
- В) на державу;
- Г) на міжнародні благодійні фонди;

39. Яка освіта є обов'язковою, відповідно до Конституції України?:

- А) дошкільна освіта;
- Б) повна загальна середня освіта;
- В) вища освіта;
- Г) такого обов'язку у Конституції України не зазначено;

40. Свобода якої творчості гарантується громадянам?

- А) музичної, поетичної;
- Б) інтелектуальної;
- В) літературної, художньої, наукової і технічної;
- Г) наукової;

41. Відповідно до Конституції України, кожному гарантується право звернутись до Конституційного Суду України із:

- А) конституційним поданням;
- Б) конституційним позовом;
- В) конституційною скаргою;
- Г) конституційним зверненням;

42. Кожен має право після використання всіх національних засобів юридичного захисту звертатися за захистом своїх прав і свобод до:

- А) відповідних міжнародних судових установ;
- Б) відповідних міжнародних установ;
- В) Президента України;
- Г) Вищої ради правосуддя;

43. Який характер має юридична відповідальність особи згідно Конституції України?

- А) кримінальний;
- Б) індивідуальний;
- В) правозахисний;
- Г) протиправний;

44. Конституція України встановлює : «усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться...»:

- А) на її користь;
- Б) на користь сторони обвинувачення;

В) згідно чинного законодавства України;

Г) у суді;

45. Особа не несе відповідальності за відмову давати показання або пояснення щодо...:

А) себе та членів сім'ї;

Б) себе;

В) свого особистого життя;

Г) себе, членів сім'ї чи близьких родичів, коло яких визначається законом;

46. Яке із наведених прав може бути обмежене в умовах воєнного чи надзвичайного стану?

А) на свободу та особисту недоторканість;

Б) на недоторканість житла;

В) на направлення індивідуальних чи колективних звернень до органів державної влади;

Г) на захист прав судом;

47. Яке із наведених прав не може бути обмежене в умовах воєнного чи надзвичайного стану?

А) право на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань;

Б) право на таємницю листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції;

В) право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної та моральної шкоди, завданої незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб при здійсненні ними своїх повноважень;

Г) на недоторканість житла;

48. Що з нижче перерахованого не встановлюється Конституцією України як обов'язок?

- А) повна загальна середня освіта;
- Б) шанування державних символів України;
- В) сплата податків і зборів;
- Г) обов'язок працювати;

49. Усі громадяни щорічно подають до податкових інспекцій за місцем проживання декларації про свій майновий стан та доходи за:

- А) минулий місяць;
- Б) минулий квартал;
- В) минулий рік;
- Г) минуле півріччя.

РОЗДІЛ ІІІ

ВИБОРИ. РЕФЕРЕНДУМ

Третій розділ Конституції України присвячений характеристиці основних засад виборів та референдумів. Він складається з шести статей, які у загальному регламентують народне волевиявлення, визначають хто має право голосу на виборах і референдумах, порядок призначення всеукраїнського референдуму, питання, які не допускаються для винесення до всенародного голосування.

Вкрай важливою є ст. 71, яка закріплює основні принципи проведення виборів: «Вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування».

Деталізація положень, що представлені у даному розділі міститься у Виборчому кодексі України та Законі України «Про всеукраїнський референдум». Виборчий кодекс України визначає гарантії права громадян на участь у виборах, регулює підготовку та проведення виборів Президента України, народних депутатів України, депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, сільських, селищних, міських, районних у містах рад, сільських, селищних, міських голів. Закон України «Про всеукраїнський референдум» визначає правові засади здійснення народного волевиявлення через всеукраїнський референдум, його організацію та порядок проведення. Відповідно до законодавства всеукраїнський референдум є формою безпосередньої демократії в Україні, способом здійснення влади безпосередньо Українським народом, що полягає у прийнятті (затвердженні) громадянами України рішень шляхом голосування у випадках і порядку, встановлених Конституцією України та Законом «Про всеукраїнський референдум».

50. Народне волевиявлення здійснюється через:

А) вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії;

- Б) вибори та референдум;
- В) мітинги та збори;
- Г) народну ініціативу;

51. Право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які:

- А) є повнолітніми і постійно проживають на території України;
- Б) працюють і є повнолітніми;
- В) є працездатними і досягли на день проведення виборів вісімнадцяти років;
- Г) досягли на день проведення виборів вісімнадцяти років;

52. Не мають права голосу громадяни, які :

- А) не мають постійного місця проживання в Україні;
- Б) визнані судом недієздатними;
- В) є непрацездатними;
- Г) мають непогашену або не зняту у встановленому законом порядку судимість;

53. Вибори до органів державної влади та органів місцевого самоврядування є вільними і відбуваються на основі:

- А) вільної участі у виборах усіх громадян України;
- Б) безпосереднього, рівного права шляхом таємного голосування;
- В) загального, рівного і прямого виборчого права шляхом таємного голосування;
- Г) коштів Державного бюджету України;

54. Всеукраїнський референдум проголошується за народною ініціативою на вимогу не менш як:

- А) п'яти мільйонів громадян України;
- Б) трьох мільйонів громадян України;
- В) двох третин від конституційного складу Верховної Ради України;
- Г) Президента України;

55. Умовами щодо призначення референдуму, відповідно до Конституції України є:

- А) підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області;
- Б) підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у двох третинах областей і не менш як по сто п'ятдесят тисяч підписів у кожній області;
- В) підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як у трьох четвертих областей і не менш як по сто тисяч підписів у кожній області;
- Г) підписи щодо призначення референдуму зібрано не менш як третини населення України;

56. Виключно всеукраїнським референдумом вирішуються питання:

- А) про внесення змін до Конституції України;
- Б) про зміну території України;
- В) про приєднання України до Європейського співтовариства;
- Г) про імпічмент Президента України;

57. Референдум не допускається щодо законопроектів з питань:

- А) зміни території України;
- Б) податків;
- В) бюджету;
- Г) податків, бюджету та амністії;

РОЗДІЛ IV

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Четвертий розділ Конституції України «Верховна Рада України» охоплює положення, що регламентують порядок діяльності, конституційний склад, структуру, повноваження Верховної Ради України, статус народного депутата України та право законодавчої ініціативи. Ст. 75 закріплює за Верховною Радою України статус єдиного законодавчого органу.

Положення даного розділу визначають, що народним депутатом України може бути обрано громадянина України, який на день виборів досяг двадцяти одного року, має право голосу і проживає в Україні протягом останніх п'яти років.

Ст. 77 встановлює, що чергові вибори до Верховної Ради України відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради України, а позачергові вибори до Верховної Ради України призначаються Президентом України і проводяться в період шістдесяті днів з дня опублікування рішення про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України.

Деталізація положень четвертого розділу представлена Законом України «Про Регламент Верховної Ради України», де встановлено порядок підготовки і проведення сесій Верховної Ради, її засідань, формування державних органів, визначається законодавча процедура, процедура розгляду інших питань, віднесених до її повноважень, та порядок здійснення контрольних функцій Верховної Ради України.

У всьому світі парламенти існують для того, щоб представляти народ, щоб забезпечувати волю народ – це і є найважливішою ціллю парламенту як інституту. Парламент представляє народ, формулюючи погляди громадян у процесі прийняття рішень. Тож, його можна вважати основою представницької демократії, її обов'язковою умовою. Таким чином, Верховна Рада України

відіграє унікальну та ключову роль, яку не може замінити жоден інший інститут у представницькій демократії.

58. Які умови встановлює Конституція України для кандидатів у народні депутати України?:

- А) громадянство України, досягнення вісімнадцяти років, право голосу, проживання в Україні протягом останніх п'яти років;
- Б) громадянство України, дієздатність, проживання в Україні протягом останніх п'яти років;
- В) громадянство України, досягнення двадцяти одного року, право голосу, проживання в Україні протягом останніх п'яти років;
- Г) громадянство України, досягнення двадцяти одного року, право голосу, проживання в Україні протягом останніх трьох років;

59. Хто не може бути обраним до Верховної Ради України?:

- А) громадянин, який вже був обраний народним депутатом України до Верховної Ради України минулого скликання;
- Б) громадянин, який протягом останнього року притягався до відповідальності за вчинення корупційного правопорушення;
- В) громадянин, який має не погашену і не зняту у встановленому законом порядку судимість за вчинення злочину;
- Г) громадянин, який має не погашену і не зняту у встановленому законом порядку судимість за вчинення умисного злочину;

60. Який строк повноважень Верховної Ради України встановлює Конституція України?:

- А) чотири роки;
- Б) п'ять років;
- В) три роки;
- Г) один рік;

61. Коли відбуваються Чергові вибори до Верховної Ради України?

- А) у перший вівторок лютого третього року повноважень Верховної Ради України;
- Б) в останню неділю березня п'ятого року повноважень Верховної Ради України;
- В) у перший вівторок вересня четвертого року повноважень Верховної Ради України;
- Г) в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради України;

62. Хто призначає позачергові вибори до Верховної Ради України?:

- А) Прем'єр-міністр України;
- Б) Президент України;
- В) Президент України спільно із Прем'єр-міністром України;
- Г) Голова Конституційного Суду України;

63. У який період проводяться позачергові вибори до Верховної Ради України?:

- А) в період шістдесяті днів з дня опублікування рішення про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України;
- Б) в період дев'яноста днів з дня опублікування рішення про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України;
- В) в період тридцяти днів з дня опублікування рішення про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України;
- Г) в період ста двадцяти днів з дня опублікування рішення про дострокове припинення повноважень Верховної Ради України;

64. Кому перед вступом на посаду народні депутати України присягають на вірність?:

- А) народу України;
- Б) громадянам України;
- В) Україні;

Г) населенню України;

65. Яка діяльність народного депутата України не порушує вимог щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності?:

А) викладацька, наукова, творча діяльність та адвокатська практика;

Б) викладацька, підприємницька діяльність;

В) викладацька, наукова та творча;

Г) державна служба;

66. У разі виникнення обставин, що порушують вимоги щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, у який строк народний депутат України припиняє таку діяльність?

А) у десятиденний;

Б) у двадцятиденний;

В) у тридцятиденний;

Г) у шестидесятиденний;

67. З якого моменту починаються повноваження народних депутатів України?:

А) отримання посвідчення народного депутата України;

Б) проведення першого засідання Верховної Ради України нового скликання;

В) оголошення результатів виборів;

Г) складення присяги;

68. Народні депутати України не несуть юридичної відповідальності за результати голосування або висловлювання у парламенті та його органах, за винятком:

А) відповідальності за наклеп;

Б) відповідальності за відсутність на двох і більше засіданнях Верховної Ради України;

В) відповідальності за кнопкадавство;

Г) відповідальності за образу чи наклеп;

69. Народні депутати України не можуть бути притягнені до кримінальної відповідальності, затримані чи заарештовані без згоди:

- А) Верховної Ради України;
- Б) Президента України;
- В) Голови Верховної Ради України;
- Г) Верховного Суду;

70. Вкажіть, що з переліченого нижче є підставою для дострокового припинення повноважень народного депутата України:

- А) здійснення медичної практики;
- Б) невходження народного депутата України до одного із комітетів Верховної Ради України;
- В) обрання Головою Верховної Ради України;
- Г) невходження народного депутата України, обраного від політичної партії (виборчого блоку політичних партій), до складу депутатської фракції цієї політичної партії (виборчого блоку політичних партій) або виходу народного депутата України із складу такої фракції;

71. Вкажіть, що з переліченого нижче не є підставою для дострокового припинення повноважень народного депутата України:

- А) невходження народного депутата України до одного із комітетів Верховної Ради України;
- Б) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- В) визнання його судом недієздатним або безвісно відсутнім;
- Г) складення повноважень за його особистою заявою;

72. У якому випадку рішення про дострокове припинення повноважень народного депутата України приймається судом?

- А) припинення його громадянства або його виїзду на постійне проживання за межі України;
- Б) визнання його судом недієздатним або безвісно відсутнім;
- В) якщо протягом двадцяти днів з дня виникнення обставин, які призводять до порушення вимог щодо несумісності депутатського мандата з іншими видами діяльності, ці обставини ним не усунуто;
- Г) складення повноважень за його особистою заявою;

73. Верховна Рада України є повноважною за умови обрання не менш як:

- А) 226 народних депутатів;
- Б) двох третин від її конституційного складу;
- В) одної другої від її конституційного складу;
- Г) трьох четвертих від її конституційного складу;

74. Коли Верховна Рада України збирається на першу сесію?

- А) не пізніше ніж на тридцятий день після офіційного оголошення результатів виборів;
- Б) не пізніше ніж на шістдесятитий день після офіційного оголошення результатів виборів;
- В) у перший вівторок лютого поточного року;
- Г) у перший вівторок вересня поточного року;

75. Коли починаються чергові сесії Верховної Ради України?:

- А) першого вересня та першого лютого кожного року;
- Б) першого вівторка лютого кожного року;
- В) першого понеділка лютого і першого понеділка вересня кожного року;
- Г) першого вівторка вересня кожного року;

76. Позачергові сесії Верховної Ради України скликаються Головою Верховної Ради України на вимогу:

- А) Голови Верховної Ради України або на вимогу не менш як третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України;
- Б) Голови Верховної Ради України або на вимогу не менш як двох третин народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України;
- В) Президента України або на вимогу не менш як половини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України;
- Г) Президента України або на вимогу не менш як третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України;

77. У який строк Верховна Рада України збирається на засідання у разі оголошення указу Президента України про введення воєнного чи надзвичайного стану в Україні або окремих її місцевостях?:

- А) у тижневий строк за попереднім скликанням;
- Б) у тридцятиденний строк без скликання;
- В) у дводенний строк без скликання;
- Г) у дводенний строк за попереднім скликанням;

78. За яких умов проводиться закрите засідання Верховної Ради України?:

- А) за рішенням Президента України;
- Б) за рішенням більшості від конституційного складу Верховної Ради України;
- В) за рішенням Голови Верховної Ради України;
- Г) за рішенням двох третин народних депутатів конституційного складу Верховної Ради України;

79. Що із переліченого відноситься до повноважень Верховної Ради України?:

- А) прийняття законів; призначення виборів Президента України; здійснення контролю за діяльністю Кабінету Міністрів України;
- Б) прийняття законів; призначення виборів Президента України; прийняття рішення про визнання іноземних держав; скасування актів Ради міністрів Автономної Республіки Крим;

В) прийняття законів; призначення на посади та звільнення з посад половину складу Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення; присвоєння вищих військових звань, вищих дипломатичних рангів та інших вищих спеціальних звань і класних чинів;

Г) прийняття законів; прийняття рішення про визнання іноземних держав;

80. Що із переліченого не відноситься до повноважень Верховної Ради України?:

А) прийняття у разі необхідності рішення про введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану;

Б) розгляд і прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України;

В) призначення на посади та звільнення з посад членів Центральної виборчої комісії;

Г) встановлення державних символів України;

81. Верховна Рада України за пропозицією Президента України або не менш як _____ народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України може розглянути питання про відповідальність Кабінету Міністрів України та прийняти резолюцію недовіри Кабінету Міністрів України більшістю від конституційного складу Верховної Ради України :

А) однієї третини;

Б) двох третин;

В) трьох четвертих;

Г) половини;

82. Як часто може розглядатись Верховною Радою України питання про відповідальність Кабінету Міністрів України?:

А) не може розглядатися більше одного разу протягом однієї чергової сесії;

Б) не може розглядатися протягом року після схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України;

В) не може розглядатися більше одного разу протягом однієї чергової сесії, а також протягом року після схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України або протягом останньої сесії Верховної Ради України;

Г) не може розглядатися більше одного разу протягом однієї чергової сесії, а також протягом року після схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України;

83. Кого Верховна Рада України обирає із свого складу та відкликає з посади?:

А) Голову Верховної Ради України, Першого заступника Верховної Ради України;

Б) Голову Верховної Ради України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини;

В) Голову Верховної Ради України, заступника Голови Верховної Ради України;

Г) Голову Верховної Ради України, Першого заступника і заступника Голови Верховної Ради України;

84. Що створює з числа народних депутатів України Верховна Рада України для здійснення законопроектної роботи, підготовки і попереднього розгляду питань, віднесених до її повноважень, виконання контрольних функцій відповідно до Конституції України?:

А) політичні партії;

Б) комітети Верховної Ради України;

В) депутатські фракції;

Г) апарат Верховної Ради України;

85. Визначте умову, якої не передбачено для дострокового припинення повноважень Верховної Ради України Президентом України:

- А) протягом одного місяця у Верховній Раді України не сформовано коаліцію депутатських фракцій відповідно до статті 83 Конституції;
- Б) протягом тридцяти днів однієї чергової сесії депутати Верховної Ради України не можуть прийняти щорічний Закон України «Про Державний бюджет України»;
- В) протягом шістдесяти днів після відставки Кабінету Міністрів України не сформовано персональний склад Кабінету Міністрів України;
- Г) протягом тридцяти днів однієї чергової сесії пленарні засідання не можуть розпочатися;

86. Кому належить право законодавчої ініціативи у Верховній Раді України?:

- А) Президентові України та народним депутатам України;
- Б) Президентові України, народним депутатам України та Кабінету Міністрів України;
- В) Президентові України, народним депутатам України, Кабінету Міністрів України та Національному банку України;
- Г) виключно народним депутатам України;

87. Протягом якого терміну після отримання закону його підписує Президент України?:

- А) протягом п'ятнадцяти днів;
- Б) протягом десяти днів;
- В) протягом п'яти днів;
- Г) протягом тридцяти днів;

88. На яких засадах будується Бюджетна система України, відповідно до Конституції України?:

- А) на засадах єдності та збалансованості;
- Б) на засадах ефективності та результативності;
- В) на засадах справедливого і неупередженого розподілу суспільного багатства між громадянами і територіальними громадами;

Г) на засадах публічності та прозорості;

89. У який термін Кабінет Міністрів України подає до Верховної Ради України проект закону про Державний бюджет України на наступний рік?:

А) протягом 30 днів після формування Кабінету Міністрів України;

Б) до початку вересня поточного року;

В) не пізніше 31 грудня кожного року;

Г) не пізніше 15 вересня кожного року;

90. Хто розробляє основні засади грошово-кредитної політики та здійснює контроль за її проведенням?:

А) Рада Національного банку України;

Б) Рахункова палата України;

В) коаліція депутатських фракцій Верховної Ради України;

Г) народні депутати Верховної Ради України спільно, на засіданнях Верховної Ради України;

91. Хто здійснює парламентський контроль за дотриманням конституційних прав і свобод людини і громадянина?

А) Голова Верховної Ради України;

Б) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини;

В) Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Верховної Ради України та народні депутати Верховної Ради України;

Г) Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики;

92. На який орган державного управління Конституція України покладає обов'язок забезпечення стабільності грошової одиниці України?:

А) Національний банк України;

Б) Міністерство фінансів України;

В) Рахункова палата України;

Г) Рада Національного банку України;

93. *Оберіть варіант, який містить невірну відповідь. Виключно законами України визначається:*

- А) порядок застосування мов;
- Б) засади регулювання демографічних та міграційних процесів;
- В) організація і порядок проведення виборів і референдумів;
- Г) релігійні переконання народу України;

94. *Оберіть варіант, який містить невірну відповідь. Виключно законами України встановлюються:*

- А) одиниці ваги, міри і часу; порядок встановлення державних стандартів;
- Б) державні свята;
- В) статuti територіальних громад;
- Г) порядок направлення підрозділів Збройних Сил України до інших держав;

95. *Повноваження Верховної Ради України, що обрана на позачергових виборах, проведених після дострокового припинення Президентом України повноважень Верховної Ради України попереднього скликання, не можуть бути припинені протягом _____ з дня її обрання :*

- А) одного року з дня її обрання;
- Б) 60 днів з дня її обрання;
- В) трьох місяців з дня її обрання;
- Г) шести місяців з дня її обрання;

96. *Повноваження Верховної Ради України не можуть бути достроково припинені Президентом України в _____:*

- А) останні шість місяців строку повноважень Верховної Ради України або Президента України;
- Б) останні три місяці строку повноважень Верховної Ради України або Президента України;
- В) останні шість місяців строку повноважень Верховної Ради України;

Г) останній рік повноважень Верховної Ради України;

97. Верховна Рада України для проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, утворює _____, якщо за це проголосувала не менш як одна третина від конституційного складу Верховної Ради України:

- А) тимчасові спеціальні комісії;
- Б) тимчасові слідчі комісії;
- В) комітети Верховної Ради України;
- Г) апарат Верховної Ради України;

98. Що не входить до переліку повноважень Голови Верховної Ради України?:

- А) ведення засідань Верховної Ради України;
- Б) дострокове припинення повноважень Верховної Ради України;
- В) підписання актів, прийнятих Верховною Радою України;
- Г) організація роботи апарату Верховної Ради України;

99. Хто вносить пропозиції Президенту України щодо кандидатури Прем'єр-міністра України?

- А) Голова Верховної Ради України;
- Б) Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування;
- В) коаліція депутатських фракцій у Верховній Раді України;
- Г) Голова Конституційного Суду України;

РОЗДІЛ V

ПРЕЗИДЕНТ УКРАЇНИ

Закріплення в Основному Законі України в системі державної влади глави держави – Президента, значно посилило увагу в нашому суспільстві до інституту глави держави. Впровадження цієї посади відкрило новий етап у розвитку Української держави. П'ятий розділ Конституції України включає низку положень, якими встановлюється правовий статус Президента України, основні засади його виборів, повноваження глави держави та їх термін, умови, які застосовуються до кандидатури на пост Президента, його конституційно-правову відповідальність, а також повноваження та норми, що регламентують діяльність допоміжних органів і установ при Президентові.

Введення інституту президенства зумовила Декларація про державний суверенітет України від 16 липня 1990 року, де було проголошено, що державна влада здійснюється за принципом її поділу на законодавчу, виконавчу і судову.

Основне призначення Президента України визначила стаття 102: «Президент України є гарантом державного суверенітету, територіальної цілісності України, додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. Президент України є гарантом реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору».

У розділі приділена увага Раді національної безпеки і оборони України, визначений її статус – координаційний орган з питань національної безпеки і оборони при Президентові України. Встановлено, що головою Ради національної безпеки і оборони України є Президент України.

Визначено, що повноваження Президента України припиняються достроково у разі: відставки; неспроможності виконувати свої повноваження за станом здоров'я; усунення з поста в порядку імпічменту; смерті.

100. *Оберіть неправильний варіант відповіді. Президент України є гарантом _____ :*

- А) державного суверенітету та територіальної цілісності України;
- Б) додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина;
- В) реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору;
- Г) свободи світогляду та віросповідання;

101. *На який строк обирають Президента України?*

- А) три роки;
- Б) п'ять років;
- В) чотири роки;
- Г) два роки;

102. *Який ценз проживання встановлений Конституцією України для кандидата у Президенти України?:*

- А) чотири роки;
- Б) п'ять років;
- В) сім років;
- Г) десять років;

103. *Коли проводяться чергові вибори на пост Президента?*

- А) в останню неділю березня п'ятого року повноважень Президента України;
- Б) в останню неділю вересня п'ятого року повноважень Президента України;
- В) в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Президента України;
- Г) в останню неділю жовтня четвертого року повноважень Президента України;

104. *Коли новообраний Президент України вступає на пост?:*

- А) не пізніше ніж через десять днів після офіційного оголошення результатів виборів;

Б) не пізніше ніж через тридцять днів після офіційного оголошення результатів виборів, з моменту складення присяги народів на урочистому засіданні Верховної Ради України;

В) не пізніше ніж через тридцять днів після офіційного оголошення результатів виборів, з моменту складення присяги народів на урочистому засіданні Верховної Ради України;

Г) не пізніше ніж через десять днів після офіційного оголошення результатів виборів, з моменту складення присяги народів на урочистому засіданні Верховної Ради України;

105. Хто здійснює приведення Президента України до присяги?:

А) Голова Конституційного Суду України;

Б) Голова Верховної Ради України;

В) Голова Верховного Суду України;

Г) Найстарший за віком народний депутат Верховної Ради України;

106. Що не відноситься до повноважень Президента України?:

А) прийняття рішення про визнання іноземних держав;

Б) призначення позачергових виборів до Верховної Ради України;

В) прийняття законів України;

Г) призначення на посаду та звільнення з посади за згодою Верховної Ради України Генерального прокурора;

107. У який строк Президент України, обраний на позачергових виборах, складає присягу?:

А) у п'ятиденний строк;

Б) у чотирьохденний строк;

В) у дводенний строк;

Г) у десятиденний строк;

108. У разі дострокового припинення повноважень Президента України відповідно до статей 108, 109, 110, 111 Конституції України, виконання обов'язків Президента України на період до обрання і вступу на пост нового Президента України покладається на ____ :

- А) Голову Конституційного Суду України;*
- Б) Голову Верховної Ради України;*
- В) Голова Верховного Суду України;*
- Г) Прем'єр-міністра України;*

109. З якого моменту набирає чинності відставка Президента України?:

- А) через десять днів з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України;*
- Б) з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України;*
- В) з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Кабінету Міністрів України;*
- Г) через тридцять днів з моменту проголошення ним особисто заяви про відставку на засіданні Верховної Ради України;*

110. Яка кількість голосів народних депутатів Верховної Ради України потрібна для ініціювання питання про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту?:

- А) одна третина від конституційного складу Верховної Ради України;*
- Б) три четвертих від конституційного складу Верховної Ради України;*
- В) дві третини від конституційного складу Верховної Ради України;*
- Г) більшість від конституційного складу Верховної Ради України;*

111. Яка кількість голосів народних депутатів Верховної Ради України потрібна для прийняття рішення про усунення Президента України з поста в порядку імпичменту?:

- А) три четвертих від конституційного складу Верховної Ради України;*

- Б) більшість від конституційного складу Верховної Ради України;
- В) одна третина від конституційного складу Верховної Ради України;
- Г) дві третини від конституційного складу Верховної Ради України;

112. Що утворюється Верховною Радою України для проведення розслідування наявності факту та обставин вчинення Президентом України державної зради або іншого злочину?:

- А) тимчасова слідча комісія;
- Б) комітет Верховної Ради України;
- В) спеціальна тимчасова слідча комісія;
- Г) слідча комісія.

РОЗДІЛ VI

КАБІНЕТ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ. ІНШІ ОРГАНИ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Виконавча влада займає провідну роль в управлінні державою, а також і в політичній системі суспільства, що є важливим зважаючи на розвиток демократичної Української держави. Перед Україною постає чимало проблем економічного, соціального, культурного та іншого характеру, вони потребують вирішення, яке реалізується, у першу чергу, за допомогою органів виконавчої влади. Адже саме діяльність цих органів відіграє вирішальну роль у забезпеченні будь-яких державних потреб та суспільних інтересів.

Шостий розділ Конституції України «Кабінет Міністрів України. Інші органи виконавчої влади» присвячений визначенню статусу органів виконавчої влади, окреслення їх повноважень, структури, механізму призначення Прем'єр-міністра України, Міністра оборони України, Міністра закордонних справ України. Ст. 113 встановлює, що Кабінет Міністрів України є вищим органом у системі органів виконавчої влади, а також визначає його підзвітність: «Кабінет Міністрів України відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України», а у ст. 118 вказано, що виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації. Конституційно-правовий статус органів виконавчої влади України виступає як цілісний узгоджений комплекс взаємопов'язаних елементів, що поєднує нормативно регламентовані характеристики їх статусу, як представників виконавчої влади, так і політичних діячів та інших суб'єктів в системі органів виконавчої влади, які здійснюють функції та повноваження на підставі Конституції та законів України.

113. Перед ким відповідальний і кому підконтрольний та підзвітний Кабінет Міністрів України?:

- А) відповідальний перед Президентом України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України;
- Б) відповідальний перед Верховною Радою України, підконтрольний та підзвітний Президенту України;
- В) відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Президенту України;
- Г) відповідальний перед Президентом України і Верховною Радою України, підконтрольний і підзвітний Верховній Раді України;

114. Як призначається Прем'єр-міністр України?:

- А) Прем'єр-міністр України призначається Верховною Радою України за поданням Президента України;
- Б) Прем'єр-міністр України призначається Президентом України за поданням Верховною Радою України;
- В) Прем'єр-міністр України призначається Верховною Радою України;
- Г) Прем'єр-міністр України призначається Президентом України;

115. Коли Кабінет Міністрів України складає свої повноваження?:

- А) Кабінет Міністрів України складає повноваження перед новообраним Президентом України;
- Б) Кабінет Міністрів України складає повноваження перед новообраною Верховною Радою України;
- В) Кабінет Міністрів України складає свої повноваження після спливу п'ятирічного строку його діяльності;
- Г) Кабінет Міністрів України складає повноваження перед черговими виборами до Верховної Ради України;

116. Що не входить до переліку повноважень Кабінету Міністрів України ?:

- А) забезпечення реалізації стратегічного курсу держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору;

- Б) розробка та здійснення загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України;
- В) організація та забезпечення здійснення зовнішньоекономічної діяльності України, митної справи;
- Г) прийняття у разі необхідності рішення про введення в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану;

117. Які акти в межах своєї компетенції видає Кабінет Міністрів України?:

- А) укази та розпорядження;
- Б) накази та розпорядження;
- В) постанови і розпорядження;
- Г) постанови, укази та розпорядження;

118. У якому випадку Президент України приймає рішення про відставку голови місцевої державної адміністрації?:

- А) Якщо рішення голів місцевих державних адміністрацій суперечать Конституції та законам України;
- Б) Якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили три четверти депутатів від складу відповідної ради;
- В) Якщо недовіру голові районної чи обласної державної адміністрації висловили дві третини депутатів від складу відповідної ради;
- Г) Якщо рішення голів місцевих державних адміністрацій не задовольняють половину депутатів від складу відповідної ради;

119. Оберіть варіант, який містить невірну відповідь. Місцеві державні адміністрації на відповідній території забезпечують:

- А) розробку та виконання державних і регіональних програм соціально-економічного та культурного розвитку, програм охорони довкілля;
- Б) підготовку та виконання відповідних обласних і районних бюджетів;
- В) законність і правопорядок; додержання прав і свобод громадян;
- Г) взаємодію з органами місцевого самоврядування;

120. Ким призначаються на посаду і звільняються з посади голови місцевих державних адміністрацій?:

- А) Верховною Радою України за поданням Кабінету Міністрів України;
- Б) Президентом України за поданням Кабінету Міністрів України;
- В) Верховною Радою України;
- Г) Прем'єр-міністром України.

РОЗДІЛ VIII ПРАВОСУДДЯ

Правосуддя варто розглядати як особливу функцію державної влади, що здійснюється через розгляд і вирішення в судових засіданнях цивільних справ зі спорів, що стосуються прав та інтересів громадян, підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань і кримінальних справ, і застосування встановлених законом карних заходів щодо осіб, винних у вчиненні злочину, або виправдання невинних.

Восьмий розділ Конституції України «Правосуддя» охоплює положення, що визначають принципи судоустрою України, правовий статус суддів та порядок їх призначення, повноваження Вищої ради правосуддя та її склад, загальні засади діяльності прокуратури та адвокатури в Україні.

Відповідно до ст. 124 Конституції України правосуддя в Україні здійснюється виключно судом. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається. Це Конституційне положення виключає можливість віднесення до правосуддя юрисдикційної діяльності будь-яких інших органів держави чи посадових осіб.

Юрисдикція судів поширюється на всі правовідносини, які виникають в державі. Суд є єдиним і виключним носієм функцій правосуддя, входить в систему державних органів, при цьому не розчиняючись в ній, а займаючи специфічне місце в цій класово-історичній організації. Функція правосуддя є визначальною, оскільки органи судової влади переважно розглядають по суті всі правові конфлікти, що виникають в державі.

121. За якими принципами будується Судоустрій в Україні?:

А) забезпечення обвинуваченому права на захист та рівність усіх учасників судового процесу;

- Б) змагальність сторін та свобода в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;
- В) територіальності та спеціалізації;
- Г) здійснення правосуддя виключно судами;

122. Який суд є найвищим судом у системі судоустрою України?:

- А) Верховний Суд України;
- Б) Конституційний Суд України;
- В) Міжнародний Суд ООН;
- Г) Європейський суд з прав людини;

123. Суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку судом без згоди _____:

- А) Президента України;
- Б) Вищої ради правосуддя;
- В) Ради суддів;
- Г) Великої Палати Верховного Суду України;

124. Протягом якого терміну суддя обіймає посаду?

- А) 5 років;
- Б) 10 років;
- В) 15 років;
- Г) безстроково;

125. Повноваження судді припиняються у разі:

- А) досягнення суддею шістдесяти п'яти років;
- Б) досягнення суддею шістдесяти років;
- В) затримання або утримування судді під вартою чи арештом;
- Г) ліквідації суду;

126. Яку оплачувану роботу може виконувати суддя?:

- А) наукову;

- Б) наукову та здійснювати медичну практику;
- В) наукову, викладацьку, творчу;
- Г) наукову, творчу;

127. Яким вимогам повинна відповідати особа, що може бути призначена на посаду судді?:

- А) громадянин України, не молодший тридцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше 10 років, є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою;
- Б) громадянин України, не молодший тридцяти та не старший шістдесяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою;
- В) громадянин України, не молодший тридцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ять років, є компетентним, добросовісним та володіє державною мовою;
- Г) громадянин України, не молодший тридцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше 10 років та володіє державною мовою;

128. Хто здійснює призначення на посаду судді?:

- А) Президент України за поданням Вищої ради правосуддя;
- Б) Вища рада правосуддя за поданням Президента України;
- В) Президент України;
- Г) Президент України за поданням Верховної Ради України;

129. Хто здійснює контроль за виконанням судового рішення?:

- А) Національна поліція України;
- Б) Вища рада правосуддя;
- В) Велика Палата Верховного Суду України;
- Г) суд;

130. Для чого діє суддівське самоврядування?:

- А) для формування добросовісного та високопрофесійного корпусу суддів;
- Б) для забезпечення здійснення дисциплінарним органом дисциплінарного провадження щодо судді;
- В) для захисту професійних інтересів суддів та вирішення питань внутрішньої діяльності судів відповідно до закону;
- Г) для впровадження заходів щодо забезпечення авторитету правосуддя та незалежності суддів;

131. Яке із нижченаведених повноважень не відноситься до компетенції Вищої ради правосуддя?:

- А) надання згоди на затримання судді чи утримання його під вартою;
- Б) призначення суддів Конституційного Суду України;
- В) ухвалення рішення про переведення судді з одного суду до іншого;
- Г) розгляд скарги на рішення відповідного органу про притягнення до дисциплінарної відповідальності судді чи прокурора;

132. Який строк повноважень обраних (призначених) членів Вищої ради правосуддя?:

- А) чотири роки;
- Б) десять років;
- В) три роки;
- Г) п'ять років;

133. Які суб'єкти формують Вищу раду правосуддя?:

- А) Президент України, Верховна Рада України, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ;
- Б) з'їзд суддів України, Президент України, Верховна Рада України, з'їзд адвокатів України;

В) з'їзд суддів України, Президент України, Верховна Рада України, з'їзд адвокатів України, всеукраїнська конференція прокурорів, з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ;

Г) з'їзд суддів України, Президент України, Верховна Рада України.

РОЗДІЛ ІХ

ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ УСТРІЙ УКРАЇНИ

Необхідним атрибутом будь-якої держави, її важливою ознакою є наявність державної території – просторові межі здійснення державної влади, тобто частини земної поверхні, що перебуває в межах визначених державних кордонів та на яку поширюється суверенітет відповідної держави.

Розділ «Територіальний устрій України» включає лише дві статті, що регламентують засади, на яких ґрунтується територіальний устрій України та його систему. До засад територіального устрою Основний Закон України відніс: єдність та цілісність державної території, поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади, збалансованість і соціально-економічний розвиток регіонів, з урахуванням їх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій. Систему адміністративно-територіального устрою України складають: Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села.

134. Який з перелічених варіантів Конституція України не відносить до засад територіального устрою України?:

- А) єдності та цілісності державної території;
- Б) демократичної правової держави;
- В) поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади;
- Г) збалансованості і соціально-економічного розвитку регіонів, з урахуванням їх історичних, економічних, екологічних, географічних і демографічних особливостей, етнічних і культурних традицій;

135. Систему адміністративно-територіального устрою України складають:

- А) області, райони, міста, райони в містах, селища і села;
- Б) Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, райони в містах, селища і села;

В) області, міста, райони, селища і села;

Г) Автономна Республіка Крим, області, райони, міста, селища і села;

136. Які міста в Україні мають спеціальний статус, який визначається законами України?:

А) Київ, Одеса та Львів;

Б) Київ та Сімферополь;

В) Київ та Львів;

Г) Київ та Севастополь.

РОЗДІЛ X

АВТОНОМНА РЕСПУБЛІКА КРИМ

Автономна Республіка Крим є невід'ємною складовою частиною України і в межах повноважень, визначених Конституцією України, вирішує питання, віднесені до її відання. Автономна Республіка Крим має Конституцію Автономної Республіки Крим, яку приймає Верховна Рада Автономної Республіки Крим та затверджує Верховна Рада України не менш як половиною від конституційного складу Верховної Ради України. Представницьким органом Автономної Республіки Крим є Верховна Рада Автономної Республіки Крим, депутати якої обираються на основі загального, рівного, прямого виборчого права шляхом таємного голосування. Строк повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати якої обрані на чергових виборах, становить п'ять років.

Припинення повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим має наслідком припинення повноважень її депутатів. Чергові вибори до Верховної Ради Автономної Республіки Крим відбуваються в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обраної на чергових виборах. Автономна Республіка Крим здійснює нормативне регулювання з питань: сільського господарства і лісів; меліорації і кар'єрів; громадських робіт, ремесел та промислів; благодійництва; містобудування і житлового господарства; туризму, готельної справи, ярмарків; музеїв, бібліотек, театрів, інших закладів культури, історико-культурних заповідників; транспорту загального користування, автошляхів, водопроводів; мисливства, рибальства; санітарної і лікарняної служб.

137. Як приймається Конституція Автономної Республіки Крим, відповідно до Конституції України?:

- А) Верховною Радою Автономної Республіки Крим та затверджується Верховною Радою України не менш як половиною від її конституційного складу;
- Б) трьома четвертими від конституційного складу Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- В) половиною від конституційного складу Верховної Ради України;
- Г) Верховною Радою Автономної Республіки Крим та затверджується Верховною Радою України не менш як двома третіми від її конституційного складу;

138. Який строк повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутати якої обрані на чергових виборах?:

- А) п'ять років;
- Б) чотири роки;
- В) три роки;
- Г) два роки;

139. Коли проводяться чергові вибори до Верховної Ради Автономної Республіки Крим відповідно до Конституції України?:

- А) в останню неділю березня четвертого року повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- Б) в останню неділю жовтня третього року повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- В) в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим;
- Г) в останню неділю березня п'ятого року повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим;

140. З яких питань Автономна Республіка Крим здійснює нормативне регулювання, відповідно до Конституції України:

- А) розгляд і прийняття рішення щодо схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України;
- Б) прийняття законів;
- В) сільського господарства і лісів;
- Г) правовий режим власності;

141. Що не належить до предметів відання Автономної Республіки Крим, відповідно до Конституції України?:

- А) засади цивільно-правової відповідальності; діяння, які є злочинами, адміністративними або дисциплінарними правопорушеннями, та відповідальність за них;
- Б) організація та проведення місцевих референдумів;
- В) участь у забезпеченні прав і свобод громадян, національної злагоди, сприяння охороні правопорядку та громадської безпеки;
- Г) визнання статусу місцевостей як курортів; встановлення зон санітарної охорони курортів.

РОЗДІЛ XI

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Важливою ознакою демократичного суспільства є участь громадян у вирішенні проблем своєї громади та регіону безпосередньо та через утворені ними інституції місцевого самоврядування. Сучасне поняття та зміст місцевого самоврядування відмінні від їхнього розуміння в минулому.

Незважаючи на те, що місцеве самоврядування в Україні законодавчо забезпечене Конституцією України, його регламентують і інші законодавчі акти – Європейська хартія місцевого самоврядування, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Виборчий кодекс України, Закон України «Про столицю України місто – герой Київ», Закон України «Про органи самоорганізації населення» тощо.

Розділ «Місцеве самоврядування» визначає поняття, структуру, строки проведення виборів місцевого самоврядування. Ст. 142 визначає, що матеріальною і фінансовою основою місцевого самоврядування є рухоме і нерухоме майно, доходи місцевих бюджетів, інші кошти, земля, природні ресурси, що є у власності територіальних громад сіл, селищ, міст, районів у містах, а також об'єкти їхньої спільної власності, що перебувають в управлінні районних і обласних рад.

142. Відповідно до Конституції України, місцеве самоврядування – це:

- А) одна з гілок державної влади;
- Б) право територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України;
- В) об'єднання мешканців міста, селища, села;

Г) орган виконавчої влади на місцях;

143. Органами місцевого самоврядування, що представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ та міст, є:

А) територіальні громади;

Б) органи самоорганізації населення;

В) староста;

Г) районні та обласні ради;

144. Який строк повноважень сільської, селищної, обласної, міської, районної, обласної ради ?:

А) два роки;

Б) три роки;

В) чотири роки;

Г) п'ять років;

145. Коли відбуваються чергові вибори сільських, селищних, міських, районних, обласних рад, сільських, селищних, міських голів?:

А) в останню неділю жовтня четвертого року повноважень;

Б) в останню неділю березня п'ятого року повноважень;

В) в останню неділю жовтня п'ятого року повноважень;

Г) в останню неділю березня третього року повноважень;

146. Чи бере держава участь у формуванні доходів бюджетів місцевого самоврядування, фінансово підтримує місцеве самоврядування?:

А) так;

Б) ні;

В) частково;

Г) держава не втручається у діяльність місцевого самоврядування;

147. Які програми розвитку затверджують обласні та районні ради?:

А) економічного та екологічного розвитку;

- Б) соціально-економічного та культурного розвитку;
- В) культурного розвитку;
- Г) обласні та районні ради не мають повноважень затверджувати програми розвитку;

148. У яких випадках зупиняються у встановленому законом порядку рішення органів місцевого самоврядування?:

- А) у випадку притягнення сільського, селищного, міського голови до відповідальності;
- Б) у випадку їх невідповідності Конституції чи законам України, з одночасним зверненням до суду;
- В) у випадку їх невідповідності Конституції чи законам України;
- Г) у випадку необхідності затвердження рішення органів місцевого самоврядування Верховною Радою України.

РОЗДІЛ XII

КОНСТИТУЦІЙНИЙ СУД УКРАЇНИ

Судова влада в Україні виступає окремою, незалежною гілкою влади, що має на меті здійснення правосуддя в країні. Наділена судова влада виключною компетенцією щодо розгляду та вирішення важливих справ, що несуть за собою настання юридичних наслідків. До судової системи входить і Конституційний Суд України, який є єдиним органом конституційної юрисдикції. Він почав діяти з 1996 р. Організація, повноваження та порядок діяльності Конституційного Суду України визначаються Конституцією України та Законом України «Про Конституційний Суд України». Його завданням є гарантування верховенства Конституції України як Основного Закону держави на всій території України.

Конституційний Суд України організаційно не пов'язаний із системою судів загальної юрисдикції, але має великий вплив на її діяльність. З перших днів функціонування Конституційного Суду України практика цього органу конституційної юрисдикції (правові позиції Суду, окремі думки суддів) сприяла розвитку не тільки законодавства, а й юридичної науки. Важливою зміною, що була здійснена до положень розділу Конституції України «Конституційний Суд України» стала ст. 151⁻¹: «Конституційний Суд України вирішує питання про відповідність Конституції України (конституційність) закону України за конституційною скаргою особи, яка вважає, що застосований в остаточному судовому рішенні в її справі закон України суперечить Конституції України. Конституційна скарга може бути подана в разі, якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано».

149. На яких принципах ґрунтується діяльність Конституційного Суду України?:

А) рівності усіх учасників судового процесу перед законом і судом;

- Б) територіальності та спеціалізації, верховенства права, незалежності, колегіальності, гласності, обґрунтованості;
- В) верховенства права, незалежності, колегіальності, гласності, обґрунтованості та обов'язковості ухвалених ним рішень і висновків;
- Г) територіальності та спеціалізації ;

150. Скільки суддів входять до складу Конституційного Суду України?:

- А) дев'ять суддів;
- Б) п'ятнадцять суддів;
- В) вісімнадцять суддів;
- Г) двадцять один суддя;

151. Хто формує склад Конституційного Суду України?:

- А) Президент України, Верховна Рада України та з'їзд суддів України;
- Б) Президент України, Верховна Рада України та з'їзд адвокатів України;
- В) Президент України, Верховна Рада України та всеукраїнська конференція прокурорів;
- Г) Президент України, Верховна Рада України та з'їзд представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ;

152. Хто може бути суддею Конституційного Суду України?:

- А) громадянин України, який володіє державною мовою, на день призначення досяг сорока п'яти років, має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше десять років;
- Б) громадянин України, який володіє державною мовою, на день призначення досяг сорока п'яти років, має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ятнадцять років, високі моральні якості та є правником із визнаним рівнем компетентності;
- В) громадянин України, який володіє державною мовою, на день призначення досяг сорока років, має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ятнадцять років;

Г) громадянин України, який володіє державною мовою, на день призначення досяг сорока років, має вищу юридичну освіту і стаж професійної діяльності у сфері права щонайменше п'ятнадцять років, високі моральні якості та є правником із визнаним рівнем компетентності;

153. У який спосіб і на який строк обирається Голова Конституційного Суду України?:

А) на спеціальному пленарному засіданні Суду шляхом таємного голосування, лише на один трирічний строк;

Б) на засіданні Суду шляхом таємного голосування, на трирічний строк, з можливістю бути обраним на другий строк;

В) на спеціальному пленарному засіданні Суду шляхом таємного голосування, на трирічний строк;

Г) на засіданні Суду шляхом таємного голосування, на один п'ятирічний строк;

154. Чи може бути затримано або утримувано під вартою суддю Конституційного Суду України?:

А) ні;

Б) ні, без згоди Конституційного Суду України, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину;

В) ні, без згоди Конституційного Суду України;

Г) так;

155. Повноваження судді Конституційного Суду України не припиняються у разі:

А) досягнення ним сімдесяти років;

Б) припинення громадянства України або набуття ним громадянства іншої держави;

В) досягнення ним шестидесяти п'яти років;

Г) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення ним злочину;

156. До повноважень Конституційного Суду України не належить:

- А) внесення подання про призначення судді на посаду;
- Б) вирішення питань про відповідність Конституції України законів та інших правових актів Верховної Ради України;
- В) офіційне тлумачення Конституції України;
- Г) вирішення питань про конституційність актів Президента України;

157. Хто є суб'єктом звернення до Конституційного Суду України для надання висновку про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість?:

- А) дві третини конституційного складу Верховної Ради України;
- Б) Президент України, або щонайменше тридцять п'ять народних депутатів України;
- В) Президент України, або щонайменше сорок п'ять народних депутатів України;
- Г) Президент України, або щонайменше сорок п'ять народних депутатів України, або Кабінет Міністрів України;

158. Коли може бути подана конституційна скарга?:

- А) в разі необхідності надання висновку щодо додержання конституційної процедури розслідування і розгляду справи про усунення Президента України з поста в порядку імпічменту;
- Б) в разі, якщо всі інші національні засоби юридичного захисту вичерпано;
- В) в разі необхідності надання висновку про конституційність питань, які пропонуються для винесення на всеукраїнський референдум за народною ініціативою;
- Г) в разі необхідності надання висновку про відповідність Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість;

159. У який термін закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність ?:

- А) через п'ятнадцять днів після офіційного опублікування Конституційним Судом України відповідного рішення;
- Б) через десять днів після офіційного опублікування Конституційним Судом України відповідного рішення;
- В) з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням;
- Г) з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення.

РОЗДІЛ XIII

ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ

Порядок діяльності щодо внесення змін до Конституції України визначається Конституцією України та Законом України «Про Регламент Верховної Ради України». Законопроект про внесення змін до Конституції України може бути поданий до Верховної Ради України Президентом України або не менш як третиною народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України. Законопроект про внесення змін до Конституції України, крім розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України», попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України, вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії Верховної Ради України за нього проголосувало не менш як дві третини від конституційного складу Верховної Ради України.

Питання співвідношення стабільності і динамізму Конституції є вкрай актуальним на поточному етапі розвитку нашої держави. В цілому, текст Основного Закону повинен залишатись максимально недоторканим, але, з плином часу та проведенням реформ, відповідність юридичної Конституції фактичній має завжди залишатись на високому рівні.

Протягом довгого часу, аж до Законів про поправку 2008 року, текст Основного Закону залишався недоторканим.

Конституція України не може бути змінена, якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина або якщо вони спрямовані на ліквідацію незалежності чи на порушення територіальної цілісності України. Законопроект про внесення змін до Конституції України, який розглядався Верховною Радою України, і закон не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через рік з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту.

160. Хто може подати до Верховної Ради України законопроект про внесення змін до Конституції України?:

- А) Президент України;
- Б) Президент України або не менш як третина народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України;
- В) Президент України або не менш як дві третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України;
- Г) не менш як дві третини народних депутатів України від конституційного складу Верховної Ради України;

161. Законопроект про внесення змін до Конституції України, крім розділу I «Загальні засади», розділу III «Вибори. Референдум» і розділу XIII «Внесення змін до Конституції України», попередньо схвалений більшістю від конституційного складу Верховної Ради України, вважається прийнятим, якщо на наступній черговій сесії Верховної Ради України за нього проголосувало не менш як _____:

- А) дві третини від конституційного складу Верховної Ради України;
- Б) три четвертих від конституційного складу Верховної Ради України;
- В) половина від конституційного складу Верховної Ради України;
- Г) одна третина від конституційного складу Верховної Ради України;

162. Чи можливе повторне подання законопроекту про внесення змін до розділів I, III і XIII Конституції України з одного й того самого питання?:

- А) можливе лише до Верховної Ради України наступного скликання;
- Б) неможливе;
- В) можливе, у разі якщо за це проголосувало дві третини від конституційного складу Верховної Ради України;
- Г) можливе, у разі якщо за це проголосувала одна третина від конституційного складу Верховної Ради України;

163. У яких випадках Конституція України може бути змінена?:

- А) якщо зміни спрямовані на порушення територіальної цілісності України;
- Б) якщо зміни спрямовані на ліквідацію незалежності України;
- В) якщо зміни не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина;
- Г) якщо зміни передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина;

164. Законопроект про внесення змін до Конституції України, який розглядався Верховною Радою України, і закон не був прийнятий, може бути поданий до Верховної Ради України не раніше ніж через _____ з дня прийняття рішення щодо цього законопроекту:

- А) тридцять днів;
- Б) шість місяців;
- В) два роки;
- Г) один рік.

РОЗДІЛ XIV

ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Однією із норм розділу Конституції України «Прикінцеві положення» є норма щодо набуття чинності Конституцією України. Ст. 160 визначила, що Конституція України набуває чинності з дня її прийняття. Це і є початковим моментом набуття чинності Основним Законом.

З часом набуття чинності Конституцією України пов'язується набуття органами державної влади, органами місцевого самоврядування, посадовими особами, структурами громадянського суспільства, кожним індивідумом відповідних повноважень, прав, свобод і обов'язків, започатковується можливість юридичної відповідальності за правопорушення. Набуття Конституцією України чинності 28 червня 1996 р. означає, що з цього моменту її норми безпосередньо застосовуються судами, іншими правозастосовними органами.

Із 28 червня 1996 р. чинність Конституції України почала виявлятися в різних напрямках: конституювання правопорядку в Україні; правове регулювання суспільних відносин; безпосереднє застосування її норм і принципів. Конституювання правопорядку насамперед передбачало припинення чинності двох конституційних актів – Конституції України від 20 квітня 1978 р., яка продовжувала діяти у частині, що не суперечила Конституційному Договору від 8 червня 1995 р., а також Конституційний Договір від 8 червня 1995 р. Верховна Рада України з цією метою того ж дня, 28 червня 1996 р., схвалила окремий Закон України «Про прийняття Конституції України і введення її дію».

Зі встановленого часу, Конституція України набула статусу єдиного Основного Закону держави, основного джерела права України і зайняла центральне місце в системі національного законодавства.

Набуття чинності Конституцією України констатувало, що народ України підтверджує своє рішення про заснування нового конституційного ладу. Норми

Конституції України негайно набули поширення на всій території України, змінюючи права і обов'язки відповідних суб'єктів правовідносин (фізичних осіб, юридичних осіб, органів державної влади тощо). Негайно набули чинності й такі конституційні норми, які для своєї реалізації передбачали прийняття законів України.

Проголосувавши за закріплення в Основному Законі таких основоположних правових принципів, як суверенний, незалежний, демократичний, соціальний і правовий характер держави, цілісність її території, визнання людини, її життя і здоров'я, честі і гідності, недоторканності і безпеки найвищою соціальною цінністю, верховенства права, ролі народу як носія суверенітету і єдиного джерела влади, встановлення головного обов'язку держави в утвердженні і забезпеченні прав і свобод людини, народ України визначив правові завдання і рамки подальшого розвитку державності, які є обов'язковими для законодавчої, виконавчої і судової влад.

165. З якого моменту Конституція України набуває чинності?:

- А) протягом десяти днів після її офіційного опублікування;
- Б) з дня її прийняття;
- В) через тридцять днів з дня її офіційного опублікування;
- Г) протягом п'ятнадцяти днів після її офіційного опублікування;

166. Яке державне свято відзначається 28 червня?:

- А) День Конституції України;
- Б) День Незалежності України;
- В) День соборності України;
- Г) День Державного Прапора України.

РОЗДІЛ XV

ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ

Завершальним елементом структури Конституції України є її розділ «Перехідні положення», визначені в шістнадцяти пунктах. Більшість із них нині втратили чинність у силу своєї реалізованості. Включення розділу «Перехідні положення» відбулось вперше за усю практику конституційного законодавства. Основною причиною появи даного розділу стало те, що новітні положення Конституції України щодо організації суспільства і держави потребували запровадження в життя шляхом здійснення державно-правової реформи протягом певного перехідного періоду. Розділ «Перехідні положення» закріпив порядок і строки зміни чинного законодавства, строки повноважень посадових осіб, органів державної влади та місцевого самоврядування, обраних чи призначених до набуття чинності новою Конституцією України.

Перехідні положення Основного Закону слід розглядати як важливий нормативно-правовий механізм забезпечення стабільності конституційного ладу на час його визначення та на етапі приведення чинного законодавства у відповідність до положень нової Конституції. Однією з основних функцій Перехідних положень Конституції України стала мобілізація сформованого в 1991-1996 рр. державотворчого і правотворчого потенціалу та досвіду Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, судів загальної юрисдикції, інших органів державної влади і органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, а також інститутів громадянського суспільства щодо поетапної цілеспрямованої реалізації нової Конституції України. Тобто Перехідні положення стали своєрідною програмою легітимної реалізації Конституції України для всіх суб'єктів права.

Важливим є пункт Перехідних положень Основного Закону, що регулює визначення правового тимчасового режиму обмеження конституційних прав і свобод людини. Так, відповідно до п. 13 Конституції України зазначено, що «упродовж п'яти років з дня прийняття Конституції України зберігається

існуючий до цього порядок арешту, тримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, а також порядок проведення огляду та обшуку житла або іншого володіння особи».

Виділяють такі види суспільних відносин, що регулюються пунктами даного розділу: пов'язані з подальшою дією чинного на час прийняття 28 червня 1996 р. Конституції України законодавства; пов'язані з тимчасовим обмеженням конституційних прав і свобод людини; такі, що визначали підстави, строки і порядок формування органів державної влади і органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, а також обсяг їх повноважень після прийняття Основного Закону; такі, що передбачали запровадження національної грошової валюти; пов'язані з правовим режимом використання існуючих військових баз на території України; пов'язані зі строком діяльності органів влади у зв'язку із відновленням дії Конституції в редакції від 28.06.1996р.

167. Чи були чинними закони та інші нормативні акти, прийняті до набуття чинності Конституцією України?:

- А) так, у частині, що не суперечить Конституції України;
- Б) ні;
- В) так, але лише ті, що встановлюють правовий статус людини і громадянина;
- Г) ні, за винятком Закону України «Про громадянство України»;

168. Протягом якого періоду після набуття чинності Конституцією України зберігався існуючий на той момент порядок арешту, тримання під вартою і затримання осіб, підозрюваних у вчиненні злочину, а також порядок проведення огляду та обшуку житла або іншого володіння особи?:

- А) протягом одного року;
- Б) протягом п'яти років;
- В) протягом двох років;
- Г) протягом трьох років.

Рекомендована література:

1. Батанов О.В. Муніципальна влада в Україні: проблеми теорії та практики. Київ: Вид-во «Юридична думка», 2010. 656 с.
2. Берченко Г.В. Громадянське суспільство в Україні: конституційні аспекти. Х. : Юрайт, 2014. 208 с.
3. Бисага Ю.М. Конституційно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини і громадянина: поняття та напрями дії. *Конституційно-правові академічні студії*. 2020. № 2. С. 6-12.
4. Георгієвський Ю.В. Баланс повноважень органів виконавчої влади та місцевого самоврядування як найважливіший принцип управління (конституційно–правовий аспект). *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2016. Вип. 3. С. 83–87.
5. Гнатовська А.І., Марущак А.В. Концептуальні засади електронної демократії та електронного урядування в Україні. *Evropský politický a právní diskurz*. 2021. V8. №2.С. 63-68.
6. Дахова І.І. Конституційно-правовий статус уряду в зарубіжних країнах. Х.: Фінн, 2008. 200 с.
7. Дерещ В.А. Удосконалення правових засад організації системи органів виконавчої влади України. *Правова держава*. 2015. Вип. 26. С. 344–351.
8. Журавльов Д.В. Оновлена характеристика органів виконавчої влади України. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 108–113.
9. Іманбердієв Д.Ч. Дуалізм виконавчої влади в Україні: природа та шляхи його подолання. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України. Серія : Політичні науки*. 2015. № 4. С. 47–54.
10. Конституційні права, свободи і обов'язки людини і громадянина в Україні. / за ред. Ю.С. Шемшученка. К. : Юрид. думка, 2008. 252 с.

11. Конституція України від 28.06.1996р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-D0%B2%D1%80#n4690> (дата звернення: 28.04.2021).
12. Конституція України. Науково-практичний коментар / В.Б. Авер'янов, О.В. Батанов, Ю.В. Баулін та ін.: ред. кол. В.Я. Тацій, Ю.П. Битяк, Ю.М. Грошевой та ін. Харків: Видавництво «Право»; К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. 808с.
13. Конституція України. Науково-практичний коментар / редкол.: В.Я. Тацій. Нац. акад. прав. наук України. 2-ге вид., переробл. і допов. Х. : Право, 2011. – 1128 с
14. Костицька І.О. Інститут президентства в Україні: становлення і функціонування. Теоретико-правовий аналіз. К. : Ін-т закон. передбачень і прав. експертизи, 2003. 496 с.
15. Кравченко В.В. Конституційне право України : навч. посіб. 6-те вид., випр. та доп. К. : Атіка, 2009. 608 с.
16. Крусян А.Р. Сучасний український конституціоналізм / А. Р. Крусян. К. : Юрінком Інтер, 2010. 560 с.
17. Крусян А.Р. Науково-практичний аналіз конституційних конфліктів у контексті сучасного українського конституціоналізму. Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 04 березня 2021 р.) / відп. ред. Т. А. Латковська. Чернівці, 2021. С. 173-177.
18. Лавренова О.І. Державні служби в системі центральних органів виконавчої влади у світлі адміністративної реформи. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Право.* 2014. Вип. 2. С. 155– 159.
19. Марущак А.В. Гармонізація законодавства з правом Європейського союзу як необхідний чинник розвитку громадського суспільства. Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ :

матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 04 березня 2021 р.) / відп. ред. Т.А. Латковська. Чернівці, 2021. С. 185-189.

20. Марущак А.В. Права людини в епоху діджиталізації. Права людини в Україні та у зарубіжних країнах: традиції та новації: колективна монографія / За заг. ред. Н.В. Мішиної. Львів-Торунь : Ліга-Прес, 2021. С. 360-390.
21. Марущак А.В. Гармонізація українського законодавства з правом європейського союзу як необхідний чинник розвитку громадянського суспільства. Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 04 березня 2021 р.) / відп. ред. Т. А. Латковська. Чернівці, 2021. С. 185-189.
22. Марченко В.В. Конституційно–правовий статус уряду в країнах ЄС (на прикладі Франції, Федеративної Республіки Німеччини, Іспанії) : Монографія. К. : Алерта, 2010. 216 с.
23. Мішина Н.В. Сучасні процеси децентралізації виконавчої влади та реформування місцевого самоврядування в Україні. *Наукові праці Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2014. Т. 14. С. 228–233.
24. Мішина Н.В. Місцеві державні адміністрації: деякі проблеми контролю за здійсненням органами місцевого самоврядування делегованих повноважень Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 04 березня 2021 р.) / відп. ред. Т. А. Латковська. Чернівці, 2021. С. 178-181.
25. Мішина Н. Конституційні права людини: до питання удосконалення регламентації. *Юридичний вісник*. 2013. № 3. С. 43-46.
26. Мяловицька Н.А. Сучасні концепції визначення форми державного правління та її різновиди. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2011. 4(7). С. 49-52.

27. Олексій У.О. Комітети Верховної Ради України як спеціалізований суб'єкт парламентського контролю з питань бюджету. Проблеми реалізації норм публічних галузей права в контексті реформування державної влади: матеріали Міжнар. круглого столу присвяченого 20-річчю Національного університету «Одеська юридична академія» та 170-річчю Одеської школи права (м. Чернівці, 30 листоп. 2017 р.). Чернівці, 2018. С. 80–82.
28. Олексій У.О. Форми здійснення парламентського контролю за публічними фінансами Рахунковою палатою. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського*. Серія: «Юридичні науки». 2020. Т. 31 (70). № 4. С. 153–157.
29. Орзіх М.П. Конституційне положення людини в державі і суспільстві України / Орзіх М.П. Вибрані праці. Одеса: Юридична література, 2015. С. 286-287.
30. Орзіх М.П. Конституція – Основний Закон держави і суспільства. Вибрані праці. Одеса: Юридична література, 2015. 568 с.
31. Проблеми теорії конституційного права України / за заг. ред. Ю.С. Шемшученка. К. : Парламент, 2013. 616с.
32. Рабінович П.М., Хавронюк М.І. Права людини і громадянина: навчальний посібник. К.: Атіка, 2004. 464 с.
33. Совгиря О.В. Конституційно–правовий статус Кабінету Міністрів України: сучасний стан та тенденції розвитку : монографія. К.: Юрінком Інтер, 2012. 464 с.
34. Совгиря О., Іщенко О. Реформа виконавчої влади й адміністративно–територіальна реформа в контексті сучасної модернізації конституції України: теоретико-прикладні аспекти. *Юридичний вісник*. 2015. № 3. С. 59–65.
35. Сушинський О.І. Президент України: статус та організація діяльності. Л. : ЛРІДУ НАДУ, 2004. 68 с.

36. Терещук О.А. Місцеві органи виконавчої влади: реформування в Україні і досвід Польщі. *Часопис Київського університету права*. 2015. № 3. С. 155–160.
37. Терлецький Д.С. Офіційне тлумачення Конституції України в контексті конституційної модернізації. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2011. № 3. С. 15–17.
38. Терлецький Д.С. Районні ради: на роздоріжжі правового регулювання Сучасні тенденції розвитку законодавства України в контексті проведення державних реформ : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 04 березня 2021 р.) / відп. ред. Т. А. Латковська. Чернівці, 2021. С. 181-185.
39. Тесленко М.В. Конституційна юрисдикція в Україні. К. : Школа, 2003. 254 с.
40. Годика Ю.М. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. 368 с.
41. Шаповал В.М. Парламент як представницький орган. *Право України*. 2015. № 3. С. 114-134.
42. Шаповал В. Парламент: функціональні характеристики. *Право України*. 2015. № 5. С. 54-71.
43. Шевчук О.А. Конституційно–правовий аспект регулювання суспільних відносин актами центральних органів виконавчої влади. *Альманах права*. 2019. Вип.10. С. 354–358.